

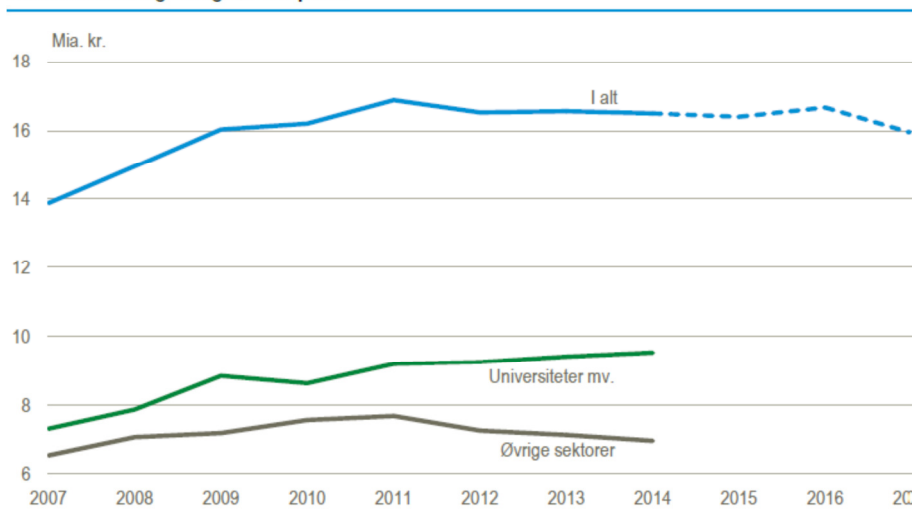
Akademikernes forslag til finansloven for 2015 vedr. forskning, uddannelse og innovation

Den 25. juni 2014
Sag.nr.
Dok.nr.
ks/ka

De statslige bevillinger

Den samlede bevilling på finansloven for 2014 til forskning og udvikling blev på 16,5 mia. kr., hvilket betyder et fald på 0,3 pct. i forhold til 2013. Bevillingerne til universiteterne, som udgør over halvdelen af de statslige forskningsbevillinger, er dog steget med 1,2 pct., jf. figuren nedenfor.¹ De to seneste finanslove har også givet stabilitet i bevillingerne til universiteterne, idet der har været rullende treårige bevillinger.

Statens forskningsbudget, 2014-priser

Anm.: Budgettal for årene 2007-2012 er omregnet til 2014-prisniveau.

Kilde: Nyt fra Danmarks Statistik nr. 39, 28. januar 2014

Desværre har der samtidig vist sig væsentlige underskud på nogle af universiteterne, og særligt på Aarhus Universitet og Aalborg Universitet har det betydet fyring af en del medarbejdere. Der er således fortsat god grund til at stræbe efter stabilitet og øgede bevillingerne til universiteterne som et grundlag for kvalitet i uddannelse og forskning. Det samme gælder for professionshøjskolerne, som også har brug for økonomisk stabilitet og øgede bevillinger bl.a. set i lyset af de nye udviklingsopgaver, som de har fået.

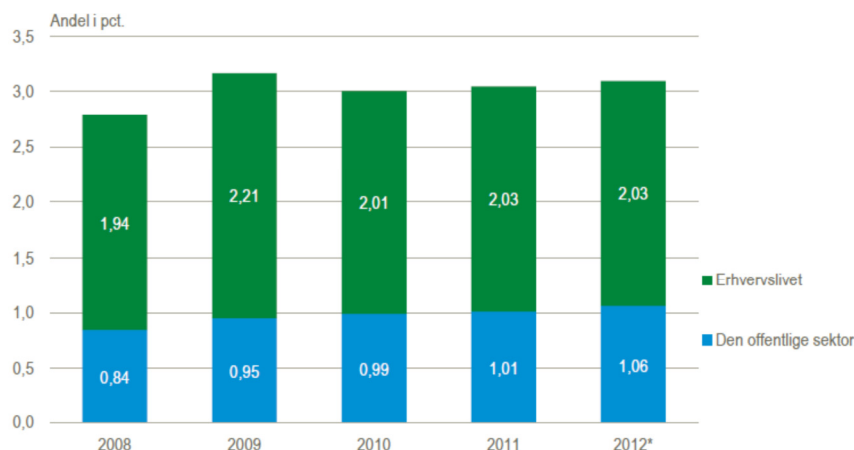
Den offentlige sektors forskningsbevillinger

Det danske samfunds samlede udgifter til forskning og udvikling var i 2012 på i alt 56,4 mia. kr., hvilket var en stigning i forhold til 2011 på 2

¹ Svagt fald i statens forskningsbudget, Nyt fra Danmarks Statistik nr. 39, 28. jan. 2014

mia. kr. Forsknings- og udviklingsudgifterne udgjorde således 3,09 pct. af BNP i 2012, hvoraf den offentlige sektor samlet set bevilgede 1,06 pct. af BNP. Der er tale om en stigning samlet set fra 2011, hvor den samlede andel af BNP var 3,04 og de offentlige forskningsbevillinger udgjorde 1,01 pct. af BNP.²

Forskning og udviklings andel af bruttonationalproduktet

* Foreløbige tal.

Kilde: Nyt fra Danmarks Statistik nr. 160, 26. marts 2014

Det går altså pt. meget stilfærdigt i den rigtige retning, men der er fortsat al mulig grund til at presse på for at øge ambitionsniveauet for de statslige forskningsbevillinger, således som Akademikerne sammen med Dansk Industri og Danske Universiteter har foreslået.

Udgangspunktet for forhandlingerne

Efter globaliseringspuljens udløb i 2012 har der årligt været afsat en forskningsreserve af en tilsvarende størrelse til at videreføre globaliseringsindsatsen. Nedenfor ses en oversigt over, hvordan de budgetterede finanslovsinvesteringer i forskning fordeler sig i perioden 2012-2017.

Finanslovsinvesteringer i forskning, 2012-2017, mio. kr. (2014-priser)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Universiteter	8.841	9.119	9.101	9.130	9.169	8.303
Andre forskningsinstitutioner	672	679	706	689	660	639
Professionshøjskoler	69	323	323	323	323	0
Forskningsråd	3.778	3.454	3.539	2.630	2.598	2.425
Internationale bevillinger	738	1.022	944	877	1.079	832
Ministerielle puljer	2.096	1.953	1.879	1.415	1.182	1.142
Reserver	204	4	7	7	0	154
Forskningsreserve				1.328	1.652	2.440
I alt	16.398	16.554	16.499	16.399	16.664	15.933

Kilde: Forskningens finanslov, egne omkategoriseringer og ÆF14

Kilde: Danske Universiteter: Danske Universiteter om Finanslov 2015.

² Stigning i udgifter til forskning og udvikling, Nyt fra Danmarks Statistik nr. 160, 26. marts 2014.

Akademikernes finanslovsudspil

Akademikerne anbefaler, at nedenstående konkrete forslag gennemføres i forbindelse med indgåelse af en aftale om finansloven for 2015.

Flere forslag er gengangere fra tidligere finanslovsudspil, og det er udtryk for, at de foreslåede økonomiske rammer ses som afgørende for fastholdelse af kvaliteten i uddannelses- og forskningssektoren.

Centrale forslag til finansloven for 2015:

Forskning

- 1) De offentlige bevillinger til forskning og udvikling bør øges til 1,2 pct. af BNP med et mål om at nå 1,5 pct. af BNP i 2020.
- 2) 70 pct. af de statslige forskningsbevillinger bør være basisbevillinger til universiteter og andre forskningsinstitutioner.
- 3) Der bør desuden ske en generel styrkelse af den strategiske forskning, og midlerne til den tekniske forskning bør øges.
- 4) Universiteternes treårige budgetsikkerhed bør fastholdes ved at bevillingerne løbende forlænges, så de ligger fast tre år frem. Samme budgetsikkerhed bør gælde for professionshøjskolerne.
- 5) Der bør være mulighed for at etablere selveje for de universiteter, som ønsker det - i forbindelse med finansloven for 2015 eller snarest muligt derefter.

Uddannelse

- 6) Der bør afsættes midler til at finansiere såvel meroptag som forventet merproduktion af STÅ, og basisbevillingerne bør øges i takt med den øgede studieaktivitet. Desuden bør de årlige beskæringer af uddannelsesbevillingerne på 2 pct. afskaffes.
- 7) Taxameterforhøjelsen på 5.000 kr. pr. år for det laveste taxameter (takst 1) bør gøres permanent. Derudover bør der ske et generelt løft i taxametrene på de tre takster.
- 8) Eventuelle nye centrale informationssystemer for uddannelsessøgende bør være udgiftsneutrale for institutionerne.

Innovation

- 9) Der bør afsættes flere midler til Danmarks Innovationsfond, end der blev afsat på finansloven for 2014.
- 10) Den kommende innovationsordning rettet mod SMV'erne skal have tilført midler, der som minimum svarer til bevillingen til de tilsvarende ordninger i 2014.
- 11) Der bør genetableres en central pulje med midler til "Proof of Concept", som kan søges af forskningsmiljøerne.

Forskning og udvikling

1. Nye forskningsinvesteringer

Akademikerne har sammen med Dansk Industri og Danske Universiteter foreslået at øge ambitionsniveauet for de offentlige forskningsinvesteringer og hæve dem til 1,5 pct. af BNP frem mod år 2020. Det offentlige forskningsbudget har i de seneste tre år ligget omkring 1,1 pct. af BNP, og nu er der brug for en fornyet vilje til at øge investeringerne, hvis vi skal kunne stimulere de stagnerende private investeringer og måle os med de stærkeste videnregioner i andre dele af verden.

2. 70 pct. af de statslige bevillinger bør være basismidler

Universiteterne har først og fremmest brug for en stabil udvikling i basismidlerne for at løse de talrige opgaver, som samfundet forventer af dem. Basismidlerne sikrer banebrydende forskning af høj kvalitet inden for universiteternes forskningsstrategier, det meget høje ambitionsniveau for forskeruddannelse, grundlaget for de forskningsbaserede uddannelser og medfinansiering af eksterne bevillinger og givtige forskningssamarbejder med det private erhvervsliv.

Basismidlerne bør således udgøre min. 70 pct. af finanslovsinvesteringerne til forskning og udvikling set i forhold til de ca. 65 pct., som de udgør i dag, og samtidig bør grundbevillingen til professionshøjskolernes udviklingsarbejde også øges.

3. Styrket strategisk forskning og flere midler til teknisk forskning

Med flere midler til forskningen generelt bør der også afsættes ekstra bevillinger til den strategiske forskning, således at den del af Innovationsfonden, der initierer den strategiske forskning får flere midler at arbejde med. Samtidig bør der sættes flere midler af til og sættes øget fokus på den tekniske forskning, som virksomhederne i særlig grad efterspørger.

4. Stabile forsknings- og udviklingsbevillinger til institutionerne

De seneste år har der været stabilitet i budgettet for universiteternes basisbevillinger, idet der har været rullende treårige bevillinger. Det har reduceret usikkerheden for universiteterne og har for de fleste universiteter gjort det muligt at planlægge uddannelses- og forskningsaktiviteterne fremadrettet uden at have brug for at afsætte en stor egenkapital til at reducere risiko. Disse rullende treårige bevillinger bør fortsætte, og princippet bør også gælde for forsknings- og udviklingsmidlerne til de øvrige forsknings- og videregående uddannelsesinstitutioner.

5. Selveje til de universiteter, som ønsker det

Københavns Universitet (KU) har ansøgt om selveje i februar 2013, DTU har ansøgt om selveje for Risø, og det må forventes, at flere andre universiteter også vil være interesserede, når vilkårene bliver kendte. I dag har kun DTU og CBS selveje, mens resten af universiteterne er med i en fælles ordning under Statens Ejendoms Administration, SEA.

Ministeriet forventer først at kunne give KU et bud på vilkårene for en sådan aftale i midten af 2014, men dermed skulle der også være mulighed for, at KU's selveje kan blive en del af finansloven for 2015. Der bør således være mulighed for, at både KU og de øvrige universiteter, der ønsker det, kan opnå selveje med finansloven for 2015 eller snarest muligt derefter.

Uddannelse

6. Uddannelsesbevillingerne løftes i takt med øget optag og STÅ

Der er fortsat rekordoptag på uddannelserne, og derudover er der mange tiltag til at øge STÅ-produktionen og få de studerende hurtigere igennem studierne. Derfor er det afgørende, at uddannelsesfinansieringen øges i takt med de øgede udgifter til uddannelse, så kvaliteten kan fastholdes, og der bør være en buffer på finansloven, som kan dække udgifterne til en eventuel ekstra høj studieaktivitet og finansiere såvel meroptag som merproduktion af STÅ.

Derudover bør "grønthøsteren" på taxameterbevillingerne på 2 pct. afskaffes, eller alternativt bør midlerne føres tilbage til sektoren til andre uddannelsesrelaterede formål. Endelig er der brug for at øge basisbevillingerne i takt med den øgede studieaktivitet, idet basismidlerne udgør en vigtig finansieringskilde til de forskningsbaserede uddannelser.

7. Taxameterløftet for hum. og samf. bør gøres permanent

Taxameterløftet på humaniora og samfundsvidenskab bør gøres permanent eller som minimum videreføres. Der bør også ske en forhøjelse af de øvrige taxameterbevillinger på takst 2 og 3. Taxameterløftet for takst 1 - humaniora og samfundsfag - på 5.000 kr. pr. år blev først aftalt til at gælde til og med 2012 og er siden blevet forlænget til og med 2015. For at sikre institutionerne det aktuelle bevillingsniveau og en ordentlig planlægningshorisont bør taxameterløftet gøres permanent - eller der bør som minimum sikres rullende treårige bevillinger af disse midler.

8. Nye informationsinitiativer bør være udgiftsneutrale

I regeringens vækstplan lægges der op til, at der skal være større gennemsigtighed i den enkeltes uddannelsesvalg og at der skal være mulighed for at finde sammenlignelige informationer om ledighed, løn og beskæftigelsesmuligheder for de forskellige uddannelser. Regeringen vil tilvejebringe et digitalt værktøj, der kan understøtte den enkelte uddannelsessøgendes valg, og i lyset af at uddannelsesinstitutionerne i de senere år har været stillet over for skrappe krav om indskrænkning af administrationen, så er det vigtigt at gode initiativer som dette bliver udgiftsneutrale for institutionerne. Akademikerne har tidligere, blandt andet sammen med Danske Universiteter, foreslået etablering af et sådant centralt informationssystem for uddannelsessøgende.

9. Innovationsfonden: Entydig bevillingsstruktur og flere midler

Med etableringen af den nye Danmarks Innovationsfond pr. 1. april 2014 er der tale om en relativt åben situation i forhold til kommende bevillinger til strategisk forskning og innovation. Derfor er der først og fremmest brug for, at fonden får etableret en entydig og tydelig bevillingsstruktur, så det bliver klart, hvilke midler der anvendes til hvilke initiativer.

Det nye set-up skal dog netop også give mulighed for større sammenhæng og synergi mellem de forskellige typer af projekter og bevillinger, og der vil forventeligt være brug for en større bevilling til fonden i 2015 i forhold til 2014. Det er således positivt, at regeringen allerede med sit forslag til vækstplan har foreslået, at der afsættes 241 mio. kr. til fonden, som bl.a. kan understøtte igangsættelsen af to nye partnerskaber om Big data og materialeteknologi.

10. Ny innovationsordning for SMV'erne

Der er lanceret en ny innovationsordning, "InnoBooster", som fælles indgang for de SMV'er, der søger støtte til udvikling, innovation og vækst. Der er tale om et bredt tilbud om et innovationstjek af SMV'en, der bygger på, at virksomheden udarbejder en innovationsplan og derudfra søger støtte fx til at ansætte en højtuddannet eller til at hente viden fra en videninstitution (ordningen erstatter videnpilotordningen og videnkuponordningen). Ordningen bør som minimum sikres samme finansiering, som de tidligere SMV-ordninger havde i 2014.

11. Genetablering af central pulje til "Proof of Concept"

Som følge af aftalen om udmøntning af globaliseringspuljen var der i en årrække frem til og med finansloven for 2012 afsat ca. 20 mio. til en central pulje til modning og dokumentation af lovende opfindelser ved offentlige forskningsinstitutioner ("Proof of Concept"). Midlerne kunne bl.a. anvendes til at frikøbe forskere fra undervisning og forskning i en periode, så de kunne koncentrere sig om at udvikle deres opfindelse. Fra og med finansloven for 2013 blev midlerne overført til universiteterne, som herefter selv fik forpligtelsen til at finansiere sådanne aktiviteter. For at sikre, at der er afsat midler specifikt til "Proof of Concept" anbefales det dog, at der igen oprettes en central pulje hertil. Puljen kan placeres i regi af Innovationsfonden.